

Ewangelikalizm polski wobec wyzwań współczesności, red. S. Smolarz, S. Torbus, W. Kowalewski, Wrocław–Katowice: Ewangelikalna Wyższa Szkoła Teologiczna 2014.

Książka o polskim ewangelikalizmie i wyzwaniach współczesności to zbiór esejów, prezentujących wyniki przemyśleń oraz praktycznych doświadczeń naukowców, pastorów i działaczy związanych z dynamicznym nurtem chrześcijaństwa ewangelikalnego w Polsce.

Tom został podzielony na pięć części. W pierwszej z nich: *Charakterystyka polskiego ewangelikalizmu* – autorzy starają się przybliżyć definicję oraz pochodzenie ewangelikalizmu, szczególnie w polskim ujęciu, a także opisać jego główne cechy.

Część druga: *Ewangelikalizm – przekonania i praktyki* zawiera sześć artykułów. Pierwsze dwa dotyczą stosunku chrześcijan ewangelikalnych do Starego Testamentu oraz do doktryny Kościoła Rzymskokatolickiego. Autor kolejnego opisuje sposób, w jaki Kościoły ewangelikalne mogą lepiej komunikować swoje przesłanie zarówno wewnątrz swoich wspólnot, jak i wobec swego otoczenia. Następny artykuł zawiera opis duchowego modelu przywództwa w Kościele. Ostatnie dwa artykuły w tej części zajmują się kwestiami finansowymi, związanymi z funkcjonowaniem zborów i proponują rozwiązania dotyczące wsparcia pastorów oraz ustalania budżetu we wspólnocie.

Ewangelikalizm a inne nurty myślowe to tytuł części trzeciej, prezentującej cztery artykuły odnoszące się do zetknięcia ewangelikalizmu z wyzwaniami pochodzącymi z zewnątrz. Sekularyzacja i postmodernizm to dwa prądy myślowe, które rzucają poważne wyzwania ewangelikalnej wierze. Teksty poświęcone tym zagadnieniom starają się wskazać możliwe rozwiązania wobec wspomnianych problemów. Autorzy dwóch pozostałych artykułów prezentują perspektywy ewangelikalne w zderzeniu z innymi religiami, w tym z nurtami dalekowschodnimi.

Pierwszy artykuł z części czwartej, noszącej tytuł: *Ewangelikalizm wobec problemów etyki*, zachęca do formułowania etyki ewangelikalnej na podstawie zasad biblijnych, biorąc pod uwagę wpisane w naszą rzeczywistość kulturową inne wpływy. Kolejne cztery artykuły w tej sekcji dotyczą istotnych i szeroko dyskutowanych dzisiaj kwestii etycznych, takich jak: zapłodnienie *in vitro*, aborcja i eutania, homoseksualizm oraz rozwód i powtórne małżeństwo. Są to próby zasygnalizowania, jak chrześcijanie ewangelikalni mogą radzić sobie z tymi wyzwaniami, dotykającymi także w jakiejś mierze ich wspólnoty.

W ostatniej części, zatytułowanej: *Ewangelikalizm a misja Kościoła*, czytelnik odnajdzie pięć artykułów zajmujących się stosunkiem chrześcijan ewangelikalnych do otaczającego ich świata i sposobu życia w nim. Omawiają one takie zagadnienia, jak: misja Kościoła we współczesnym świecie, wykonywanie pracy zawodowej jako swojego powołania oraz zaangażowanie chrześcijan w działania charytatywne i inicjatywy społeczne. Jeden z nich prezentuje swoistą perspektywę pedagogiczną w wypełnianiu nakazu misyjnego Jezusa (Wielkiego Posłannictwa) w ponowoczesnym świecie. Autor ostatniego artykułu stara się odpowiedzieć na pytanie, jak Kościoły ewangelikalne mogą radzić sobie z nieustającymi zmianami wpisanymi w obecne czasy.

Pojęcie ewangelicki w języku polskim stosuje się tradycyjnie do Kościołów wywodzących się z Reformacji XVI w., a w sensie formalnym terminem tym określa się Kościoły wyrosłe z nauczania wielkich reformatorów tego właśnie okresu – Marcina Lutra, Jana Kalwina, Uldrycha Zwingliego czy później Jana i Karola Wesleyów. Stąd też mówimy dziś o Kościele Ewangelicko-Augsburskim, Ewangelicko-Reformowanym czy Ewangelicko-Metodystycznym.

Pojęcie ewangeliczny ma szerszy zakres znaczeniowy. W sensie podstawowym terminowi ewangeliczność przypisuje się zgodność z wartościami ewangelicznymi, to jest nauką i duchowością prezentowaną przez Ewangelię kanoniczną, a szerzej przez Nowy Testament i całe Pismo Święte. W tym znaczeniu termin ewangeliczny nie jest ograniczony do określonej proweniencji teologicznej, ale niejednokrotnie stosowany do opisania nurtów eklesjalnych i teologicznych w obrębie różnych tradycji chrześcijańskich, które stawiają sobie za cel odzwierciedlenie ewangelicznych prawd i wartości. Nie

dziwi zatem opisywanie za pomocą terminu ewangeliczny np. duchowości zakonów żebraczych, podkreślających wartość ubóstwa wynikającą z nauczania Chrystusa.

Ponadto pojęcie ewangeliczny stosuje się zwyczajowo na określenie wspólnot, kościołów i organizacji wyrosłych w późniejszej tradycji reformacyjnej, z nurtów anabaptystycznych, pietystycznych, purytańskich czy pentekostalnych. Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Wolnych Chrześcijan, Kościół Chrystusowy, Menonici, Kościół Ewangeliczny, Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej, Kościół Zielonoświątkowy i inne tego typu wspólnoty tradycyjnie włączane są do kościołów ewangelicznych. Mianem tym określane są również organizacje kościelne i parakościelne, zrzeszające wspólnoty identyfikujące się z ewangelicznym nurtem chrześcijaństwa.

Ewangelikalizm jest jednym z najszybciej rozwijających się nurtów chrześcijaństwa we współczesnym świecie, szczególnie w Ameryce Północnej oraz krajach Trzeciego Świata. Według opinii Światowego Aliansu Ewangelikalnego na świecie żyje obecnie ponad 600 milionów ewangelikalnych chrześcijan.

Chrześcijanie ewangelikalni coraz częściej w ramach m.in. własnych denominacji oraz interkonfesyjnych, krajowych i międzynarodowych aliansów angażują się w kwestie ekumeniczne, społeczne, polityczne czy kulturowe. Symptomatyczne są publikacje takich dokumentów, jak *Evangelicals and Catholics together*, sygnowanych przez ważnych reprezentantów amerykańskich chrześcijan ewangelikalnych oraz katolików, w tym Charlesa Colsona oraz Richarda Johna Neuhasa.

Ewangelikalizm odgrywa twórczą rolę w polskim chrześcijaństwie. Wychował on wybitne grono swoich badaczy takich jak: T.J. Zieliński, Z. Pasek, A. Siemieniowski, M. Patalon, N. Modnicka, T. Dębowski. Są to naukowcy, którzy w swoich publikacjach fachowo analizują naturę ewangelikalizmu polskiego i zachodniego, ujmując problemy z różnych perspektyw.

Można żywić nadzieję, że 23 artykuły, zawarte w recenzowanym tomie, okażą się przydatnym narzędziem ekumenicznym służącym duchownym i wiernym różnych wyznań chrześcijańskich w zmaganiach z wyzwaniami wewnątrz i na zewnątrz ich wspólnot. Solidnie opracowana książka jest przydatnym kompendium wiedzy, zbiorem przybliżającym dokonania polskiego ewangelikalizmu każdemu zainteresowanemu czytelnikowi. Warto zobaczyć, w jaki sposób autorzy związani z polskim ewangelikalizmem i różnymi instytucjami naukowymi wypowiadają się w sprawach istotnych we współczesnym chrześcijaństwie.

ks. Andrzej Piotr Perzyński

Wydział Teologiczny, UKSW Warszawa